

MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ

p. J. Kwiatkiewicz
Dziura Prac Senackich
wpłynęło dn. 18.12.09
nr 8957 podpis

Warszawa, 2009-12-17

DPN-DP-0401-75/2009

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Panią Senator Janinę Fetlińską na 44. posiedzeniu Senatu w dniu 20 listopada 2009 r. uprzejmie wyjaśniam, że od 1 września 2009 r. w przedszkolach, w klasach I szkoły podstawowej oraz w klasach I gimnazjum obowiązuje nowa podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej określona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17). W pozostałych klasach aż do zakończenia cyklu kształcenia obowiązywać będzie dotychczasowa podstawa programowa kształcenia ogólnego. Celem nadrzędnym nowej podstawy programowej jest przede wszystkim podniesienie jakości oraz efektów kształcenia, w tym kształcenia historyczno - patriotycznego.

W nowej podstawie programowej położono nacisk na kształtowanie oraz rozwijanie postaw patriotycznej i obywatelskiej młodego pokolenia, ze szczególnym uwzględnieniem postaw **poszanowania tradycji i kultury własnego narodu oraz postawy gotowości do przejęcia dziedzictwa.**

Jednym z celów nowej podstawy programowej jest m.in. przywrócenie należnego miejsca historii, w tym historii najnowszej, co powinno umożliwić uczniom zdobycie wiedzy na temat postaci i wydarzeń najważniejszych dla polskiej państwowości oraz tożsamości narodowej. Tematyka historyczno-patriotyczna została uwzględniona w podstawie programowej kształcenia ogólnego na wszystkich etapach edukacyjnych, począwszy od wychowania przedszkolnego. Zajmuje ona istotne miejsce w zapisach podstawy programowej wielu przedmiotów, w szczególności takich jak *Język polski, Historia i społeczeństwo, Historia, Wiedza o społeczeństwie* oraz przedmiot uzupełniający: *Historia i społeczeństwo*. Warto zaznaczyć, że przedmiotowe treści nauczania szczególnie podkreślają znaczenie idei najwyższych jak: **państwo, naród, patriotyzm, tożsamość narodowa, dziedzictwo narodowe**. Akcentują one także wartości najważniejsze dla istnienia państwa i jego obywateli, czyli **wolność, sprawiedliwość, równość**.

W wychowaniu przedszkolnym w ramach obszaru *Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne* zaplanowano umiejętności, dzięki którym dziecko będzie знаło swoją narodowość, będzie wiedziało, że mieszka w Polsce, będzie potrafiło nazwać godło i flagę państwową, pozna również hymn narodowy. Na etapie edukacji wczesnoszkolnej uczniowie pogłębią swoją wiedzę w zakresie narodowości, symboli narodowych oraz hymnu narodowego. Nauka na II etapie edukacyjnym (klasy IV – VI szkoły podstawowej), ma charakter przedmiotowy, zatem treści nauczania dotyczące szeroko pojmowanego patriotyzmu uwzględnia podstawa programowa *Języka polskiego* oraz *Historii i społeczeństwa*. Na III etapie edukacyjnym cele ogólne nauczania *Historii* zwracają uwagę na rozmaite aspekty refleksji historycznej odnoszącej się do czasu i przestrzeni, analizy i interpretacji różnorodnych źródeł historycznych oraz tworzenia narracji historycznej. Natomiast wymagania ogólne na IV etapie edukacyjnym (szkoły ponadgimnazjalne) stanowią rozwinięcie wymagań z III etapu, jednak z uwzględnieniem nowych wiadomości.

W celu utrwalenia pozytywnej postawy wobec przeszłości, a przede wszystkim w celu ukształtowania gotowości najstarszych i najbardziej dojrzałych uczniów do podjęcia dziedzictwa, przewidziany został przedmiot uzupełniający: *Historia i społeczeństwo*. Realizować go będą uczniowie, którzy na IV etapie edukacyjnym wybiorą rozszerzone kształcenie w zakresie matematyczno – przyrodniczym. Celem zajęć jest zainteresowanie uczniów poszukiwaniem dziedzictwa epok, zatem mają one charakter poznawczy i wychowawczy. Mają one utrwalić pozytywną postawę wobec przeszłości – gotowości do podjęcia dziedzictwa. Szczególnie zalecane jest szerokie uwzględnienie w realizacji zajęć problematyki ojczyściej i regionalnej, z wykorzystaniem bogatego spektrum tekstów kultury. Natomiast uczniowie IV etapu edukacyjnego, którzy wybiorą kształcenie w zakresie rozszerzonych przedmiotów humanistycznych, ze względu na istotny stopień rozszerzenia wiedzy historycznej oraz obywatelskiej, zdobędą gruntowną wiedzę przedmiotową, a tym samym zostaną dobrze przygotowani do studiów humanistycznych.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że nowa podstawa programowa *Wiedzy o społeczeństwie* ma na celu przede wszystkim kształtowanie nowoczesnego patriotyzmu. Powinien to być patriotyzm uwzględniający wrażliwość oraz doświadczenia współczesnej młodzieży, patriotyzm otwarty, powiązany z szacunkiem dla innych narodów i tradycji oraz obywatelski, oparty nie na kryterium krwi i ziemi, lecz na poczuciu przynależności do narodu rozumianego jako wspólnota obywateli. Patriotyzm, który obejmuje różne wymiary więzi: od społeczności lokalnej, poprzez regionalną, narodową i europejską aż do globalnej. Zadaniem uczniów jest bowiem ustalenie, jak wspólne dzieje, kultura, tradycja i język budują poczucie tożsamości narodowej, wzięwszy pod uwagę wielonarodowe tradycje naszego kraju. Przedmiot *Wiedza o społeczeństwie* wzmacnia więc postawy patriotyczne, a zarazem uczy dostrzegać przejawy ksenofobii, nacjonalizmu oraz szowinizmu i przeciwstawiać się takim zachowaniom.

W treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych *Wiedzy o społeczeństwie* na III etapie edukacyjnym określono wiedzę i umiejętności, jakie powinien zdobyć uczeń gimnazjum w zakresie patriotyzmu. Co ważne, położenie nacisku na kształtowanie postawy patriotycznej w tym okresie ma swoje uzasadnienie, ponieważ jest to taki okres w rozwoju ucznia, kiedy rozpoczyna się intensywne budowanie własnej tożsamości, również tożsamości narodowej.

Patriotyzm dzisiaj. Uczeń:

wyjaśnia, co łączy człowieka z wielką i małą ojczyzną i omawia te więzi na własnym przykładzie;

uzasadnia, że można równocześnie być Polakiem, Europejczykiem i członkiem społeczności światowej;

wyjaśnia, odwołując się do wybranych przykładów, czym według niego jest patriotyzm; porównuje te postawę z nacjonalizmem, szowinizmem i kosmopolityzmem; wykazuje, odwołując się do Holokaustu oraz innych zbrodni przeciw ludzkości, do jakich konsekwencji może doprowadzić skrajny nacjonalizm; rozważa, odwołując się do historycznych i współczesnych przykładów, w jaki sposób stereotypy i uprzedzenia utrudniają dziś relacje między narodami.

Należy podkreślić, że w nowej podstawie programowej - m.in. w celu wzmocnienia kształtowania postawy patriotycznej - zadbano o wysoką zdolność posługiwania się językiem ojczystym, pogłębioną analizę i interpretację tekstów kultury, wśród których należałoby wymienić legendy, wybór pieśni patriotycznych, utwory z kanonu polskiej literatury narodowej np. *Reduta Ordo* A. Mickiewicza, *Krzyżacy*, *Potop* H. Sienkiewicza, *Kamienie na szaniec* A. Kamińskiego oraz utwory poetyckie J. Kochanowskiego, J. Słowackiego, K. Wierzyńskiego, Cz. Miłosza, Zb. Herberta i wiele innych.

Pragnę zaznaczyć, że preambuła podstawy programowej stanowi, że **jednym z najważniejszych zadań szkoły jest kształcenie umiejętności posługiwania się językiem polskim, w tym dbałość o wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów, a wypełnianie tego zadania należy do obowiązków każdego nauczyciela.**

Minister Edukacji Narodowej Katarzyna Hall ogłosiła rok szkolny 2009/2010 Rokiem Historii Najnowszej, by tym mocniej zachęcić uczniów i nauczycieli do świadomego oraz godnego uczczenia ważnych rocznic przypadających w tym czasie. Należy tu wymienić m.in. tak doniosłe fakty jak 70. rocznica wybuchu wojny, 20. rocznica powstania rządu Tadeusza Mazowieckiego, 20-lecie pierwszych wyborów samorządowych czy 30-lecie porozumień sierpniowych.

Warto również zaznaczyć, że Minister Edukacji Narodowej zainicjowała powstanie Koalicji na rzecz historii najnowszej w edukacji, do której zaproszenie przyjęło wiele szacownych instytucji. Każda z nich ma istotny dorobek edukacyjny i pomysły mogące znakomicie uzupełnić możliwości ciekawszego i skuteczniejszego nauczania historii najnowszej.

Wziąwszy pod uwagę powyższe, należy przyjąć, że tak skrupulatnie i konsekwentnie zaplanowane procesy wychowania oraz kształcenia sprawiają, że każdy uczeń „*zawsze i wszędzie śmiało stwierdzi, że jest Polakiem*”.

Z wyrazami szacunku

w/z MINISTRA
SEKRETARZ STANU
Krzyszyna Szumilas
Krzyszyna Szumilas